

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» складена відповідно до освітньо-професійної програми Політологія спеціальності 052 Політологія, освітньо-професійної програми Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка, освітньо-професійної програми Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітньо-професійна програма Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент, освітньо-професійної програми Маркетинг спеціальності 075 Маркетинг, освітньо-професійної програми Підприємництво спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення сутності, характерних рис, закономірностей форм прояву розвитку господарства країн світу в історичному минулому з метою розширення можливостей студентів для їх повноцінного особистісного і професійного розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки:

Окремі елементи змістовного наповнення навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» розглядаються при вивченні навчальної дисципліни «Історія України». Деякі елементи вивчаються в межах навчальної дисципліни «Мікроекономіка» та «Макроекономіка».

Знання набуті під час вивчення навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» можуть бути використані при вивченні циклу соціально гуманітарних дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення курсу «Історія економіки та економічної думки»: формування у студентів системи знань, вмінь і навичок проведення порівняльного історико-економічного аналізу моделей розвитку світового господарства на основі глибокого вивчення господарського досвіду минулих поколінь у різних країнах та в різні епохи.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки»: засвоєння основних напрямів сучасного етапу розвитку економічних концепцій головних шкіл і напрямів економічної думки; наукових досягнень вчених-економістів; збагачення культури економічного мислення; оволодіння навичками критичного мислення; уміння розробляти пропозиції перспективного розвитку минулого.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка:

загальні: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

фахові: Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування», спеціальність 071 Облік і оподаткування:

загальні: Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

фахові: Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування :

загальні: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові: Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Політологія», спеціальність 052 Політологія:

загальні: Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та застосування знань у практичних ситуаціях. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, застосування інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність діяти політично й соціально відповідально та свідомо.

фахові: Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Менеджмент підприємства», спеціальність 073 Менеджмент:

загальні: Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

фахові: Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Маркетинг», спеціальність 075 Маркетинг:

загальні: Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові: Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в сфері маркетингу з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво», спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльності:

загальні: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

1.4. Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка): Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та

національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Політологія», спеціальності 052 Політологія): Застосовувати навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним. Використовувати інформаційні і комунікаційні технології для отримання, обробки та презентації інформації. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних діячів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування», спеціальність 071 Облік і оподаткування): Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування): Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері, на страховому ринку, у сфері залучення інвестицій та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Менеджмент підприємства», спеціальність 073 Менеджмент): Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства,

використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Маркетинг», спеціальності 075 Маркетинг): Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

Програмні результати навчання (для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво», спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність): Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредита ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Предмет та завдання історії економіки та економічної думки. Роль історико-економічного аналізу у формуванні економічної культури та розвитку економічного мислення. Етапи розвитку економіки та економічної думки. Основні школи і напрями економічної теорії. Методи історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки в системі наук. Суспільні функції історії економіки та економічної думки.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства (палеоліт, мезоліт, неоліт) їх характеристика. Провідні центри первинних цивілізацій, риси їх економічного розвитку. Становлення економічної думки Стародавнього Сходу. Економічна думка Стародавнього Єгипту. «Повчання Гераклеопольського царя своєму синові Мері-Кара». Вавілонське царство. Закони царя Хаммурапі. Економічна думка Стародавньої Індії. «Артхашастра». Економічна думка Стародавнього Китаю. Конфуціанство і даосизм, трактат «Гуань-цзи». Господарство первісних племен на території України. Трипільська культура.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.).

Характеристика етапів господарського розвитку Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. Галузева структура економіки, основні форми організації виробництва в сільському господарстві та ремісництві, економічної функції держави. Внутрішня та зовнішня торгівля. Еволюція грошового обігу, кредиту та податків.

Розвиток економічної думки античного світу. Економічні ідеї Ксенофонта, Платона, Аристотеля. Економічні погляди Катона, братів Гракхів, Варрона, Колумелли. Економічний розвиток східнослов'янських племен. Модуль 2. Становлення ринкового господарства та формування економічної науки

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V—XV ст.).

Основні риси і особливості європейського господарства періоду середньовіччя (раннього, зрілого, пізнього). Форми землеволодіння, галузева структура, основні господарські форми (феодалне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія). Грошовий обіг, внутрішня та зовнішня торгівля. Роль міста у становленні ринку. Економічні погляди раннього християнства. Августин Блаженний. Економічна думка середньовіччя в Західній Європі. «Саліческа правда». «Капітулярій про вілли». Економічні погляди каноністів. Фома Аквінський. «Сума теології». Особливості економічного розвитку Сходу. Економічні ідеї Корану. Економічні погляди Лі Гоу, Ібн Хальдуна. Економічний розвиток Київської Русі. Економічна думка України епохи середньовіччя. «Руська правда». «Повість временних літ». Галицько-Волинський літопис. Особливості господарського розвитку українських земель періоду іноземної колонізації. Магдебурзьке право.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI перша половина XVII ст.).

Вплив Великих географічних відкриттів на економічний розвиток Європи. Сутність та особливості процесу первісного нагромадження у провідних країнах світу – Англії, Нідерландах, Франції, Німеччині, США. Мануфактурне виробництво. Економічні програми буржуазних революцій в Європі та США. Меркантилізм. Теорія грошового балансу раннього меркантилізму. В. Стаффорд (Англія), А. Серра (Італія). Теорія торговельного балансу пізнього (мануфактурного) меркантилізму. Т. Мен (Англія), А. Монкретьєн (Франція). Передумови виникнення і економічний розвиток Запорізької Січі. Литовські статuti. Економічні погляди Б. Хмельницького.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).

Передумови промислової революції. Промисловий переворот, його джерела, напрямки та соціально-економічні наслідки. Особливості промислового перевороту у Англії, Франції, Німеччині, США. Історичні умови виникнення і загальна характеристика ранньої класичної політекономії. У.Петті (Англія), П.Буагільбер (Франція). Економічні погляди фізіократів. Ф.Кене, А.Тюрго (Франція). Зріла класична політекономія. А. Сміт, Д.Рікардо. Пізня класична політекономія: ідеї реформізму (П.Прудон, К.Родбертус, Ж.Сімонді), прагматизму (Д.Мак-Куллох, Т.Мальтус, Дж.Міллер, Ж.Сей), апологетизму (Ф.Бастіа, Г. Кері, Н.Сеніор). Формування соціалістичних ідей. Дж.Брей, Дж.Грей, Т.Годскін, Ф.Лассаль, У.Томпсон. Економічні погляди західноєвропейських соціалістів-утопістів. Р.Оуєна, А.Сен-Сімона, Ш.Фур'є. Виникнення й розвиток марксистської економічної теорії. К.Маркс, Ф.Енгельс. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Історична школа Німеччини. Ф.Ліст. Стара історична школа. Б.Гільдебранд, К.Кнісс, В.Рошер. Господарський розвиток України у другій половині XVII – першій половині XIX ст.). Економічні погляди Ф.Прокоповича, А.Алейнікова, Я.Козельського, Г.Сковороди.

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX — початок XX ст.).

Основні тенденції розвитку світової економіки. Концентрація промислового та банківського капіталу як передумови створення монополій. Завершальна стадія індустріалізації та формування світового ринку. Вивіз капіталу. Колоніальна система та економічний поділ світу. Особливості розвитку економіки Англії, Франції, Німеччини, США на межі XIX-XX століть. Нова історична школа. Г.Шмоллер, Л.Брентано, К.Бюхер.

Ідеї соціального плюралізму. В.Зомбарт, М.Вебер. Ідеї реформізму. Р.Штаммлер, Р.Штольцман. Становлення неокласичної традиції в економічній теорії. Австрійська школа теорії граничної корисності. Теоретичні погляди Є.Бем-Баверка, Ф.Візера, К.Менгера. Кембріджська школа. А.Маршалл, А.Пігу, Р.Хоутрі. Американська школа маржиналізму. Д.Б.Кларк. Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи. Математична школа в політичній економії. Л. Вальрас, У.Джевонс, В.Парето, Ф.Еджуорт.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.).

Економічний розвиток України на рубежі XIX-XX століть: промисловий переворот, індустріалізація, аграрні реформи, торгівля, Економіка підприємства. Утворення української самостійної держави. Економічні ідеї революційної та радикальної демократії. С.Подолінський, М.Драгоманов. Ліберально-народницька економічна думка. М. Левитський, Т. Осадчий, А.Червінський. Розвиток політичної економії в Україні. Т.Степанов, М.Бунге, І.Вернадський, М.Вольський, А.Антонович, І.Цехановецький, М.Коссовський, Д.Піхно, Р.Орженцький, О.Білімович, Є.Слуцький. М.Туган-Барановський, В.Дмітрієв. Відображення марксизму в працях українських економістів. М.Зібер. Розвиток економічної думки в Галичині. Економічні ідеї О.Терлецького. В.Навродського, І.Франка.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).

Економічні наслідки першої світової війни для США, Англії, Франції, Німеччини. Економічна суть Версальської системи. Плани Дауеса та Юнга. Світова економічна криза 1929-1933 рр. в США, Німеччині, Англії, Франції. Започаткування державного регулювання економіки. Економічні причини та наслідки Другої світової війни для провідних країн світової економіки. Еволюція неокласичної теорії на початку XX століття. Теорії монополії та конкуренції. Дж.Робінсон, Е.Чемберлін, Й.Шумпетер. Неокласичні теорії економічного зростання. Р.Солоу, Дж.Мід. Функція Кобба-Дугласа. Зародження інституціонально-соціального напрямку. Соціально-психологічний інституціоналізм Т.Веблена. Соціально-правовий інституціоналізм Дж.Р.Коммонса. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм У.Мітчелла. Зародження кейнсіанської школи. Теоретична система Дж.М.Кейнса. Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах: А.Хансен, С.Харріс (США), В.Перру (Франція), Г.Мюрдаль, Е.Вігфорс (Швеція). Некейнсіанські теорії економічного зростання Р.Харрода, Є.Домара.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).

Розгортання науково-технічної революції. Інтеграційні процеси в економіці. «Спільний ринок» як форма економічної інтеграції. Форми державного регулювання економіки. Розвиток транснаціональних корпорацій. Поглиблення криз у 70-80-ті роки та їх причини. Формування трьох центрів світового капіталізму: Німеччина, США, Японія. Виникнення і загальна характеристика неолібералізму, його школи: Лондонська (Ф.Хайек), Фрайбурзька (В.Ойкен, В.Рьопке, А.Мюллер-Армак, Л.Ерхард), Чиказька (М.Фрідмен). Неокласичний синтез. П.Самуельсон, Дж.Хікс. Посткейнсіанство. Т.Сраффа, Н.Калдор, М.Калецький, Х.Мінські. Трансформаційний інституціоналізм Г.Мінза, А.Берлі, Дж.Кларка. Технологічний інституціоналізм. Дж.Гелбрейт, У.Ростоу, О.Тоффлер. Неінституціональний напрям. Р.Коуз, Дж.Бьюкенен, М.Олсон.

Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.).

Поглиблення інтернаціоналізації виробництва під впливом НТР. Розвиток інтеграційних процесів. Зростання впливу транснаціональних монополій й міжнародних економічних організацій на господарське життя. Глобалізація економічних процесів.

Формування нової економіки. Неокласичне відродження. «Економіка пропозиції». А.Лаффер. Теорія «раціональних очікувань». Р.Лукас, Т.Сарджент. Нове кейнсіанство. Дж.Стігліц, Дж.Акерлоф. Неінституціоналізм. Д.Норт. Неомарксизм. П.Суїзі, П.Барран, Ф.Гордон, К.Шумахер. Модуль 5.Еволюція економіки й економічних поглядів в Україні. (XX ст.)

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.

Утворення УРСР. Політика «воєнного комунізму» в Україні. Нова економічна політика. Директивний характер народногосподарського планування. Сталінська індустріалізація, колективізація та їх реальні результати. Українська економіка в роки довоєнних п'ятирічок (1928-1941 рр.). Економіка України в роки Другої світової війни та післявоєнна відбудова народного господарства. Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи і спроб її модернізації. Становлення довоєнної радянської економічної думки. Є.Слуцький, М.Соболев. О. Чаянов, І.Дашковський, В.Лівіцький, М.Птуха. Еволюція економічної думки періоду наростання державного тоталітаризму. Г.Петровський, Є.Квірінг, С.Косіор. Післявоєнна радянська економічна думка. О.Румянцев, М.Канторович, О.Петров, О.Рибалкін, О.Гош.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.).

Прийняття Акту про державну незалежність України 24 серпня 1991 р. Напрями ринкової трансформації економічної системи України. Роздержавлення й приватизація. Конверсія військового виробництва. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків. Реформи: аграрна, податкова, адміністративна, банківська, грошова. Інтеграція господарства України у світовий економічний простір. Сучасна економічна думка України (В.Базилевич, В.Геєць, А.Гриценко, А.Гальчинський, Б.Кваснюк, І.Лукінов, С.Мочерний, А.Покритан, В.Черняк, А.Чухно).

3. Рекомендовані джерела інформації

1. Історія економіки та економічної думки України : [навч. посібник] / [під ред. В.М.Ковальчук, М.В.Лазарович та ін.] – К. : Знання, 2008. – 647 с.
2. Історія економічної думки України : [навч. посібник] / [під ред. Р.Х.Васильєвої, Л.П.Горкіної та ін.] – К. : Либідь, 2016. – 278 с.
3. Історія економічних вчень : [підручник] / [під ред. Л.Я.Корнійчука, Н.О.Татаренко, А.М.Поручника та ін.] – К. : КНЕУ, 2015. – 564 с.
4. Макаренко П.М. Історія економіки та економічної думки : [навч. посібник]. / П.М. Макаренко, Л.О. Дорогань-Писаренко, Є.О. Кончаковський. – Полтава : ФОП Крюков, 2013. – 442 с.
5. Юхименко П.І. Історія економічних учень : [навч. посібник] / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко – 4 вид., випр. – К. : Знання-Прес, 2014. – 514 с.
6. Бартенев С.А. Экономические теории и школы / С.А. Бартенев – М. : БЕК, 1996. – 128 с.
7. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / М. Блауг – М. : Дело ЛТД, 2014. – 696 с.
8. Злупко С.М. Михайло Туган – Барановський. Український економіст світової слави / С.М. Злупко – Львів: Каменяр, 2015. – 308 с.
9. История экономической мысли / [под ред. А.Н.Марковой] – М. : ЮНИТИ, 2009. – 115 с.
10. Костюк В.Н. История экономических учений / В.Н. Костюк – М. : Центр, 2006. – 196 с.
11. Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли: от пророков до профессоров / Е.М. Майбурд – М. : Дело, 2012. – 696 с.
12. Современные экономические теории Запада / [под ред. А.Н.Марковой] – М. :

Финстатинформ, 2013. – 98 с.